

2.1a Schoolopstart – een visie¹²

Wanneer is een jongere er aan toe om stappen te zetten om terug naar school te gaan na een periode van afwezigheid?

1. HOE LANGER IEMAND AFWEZIG IS, HOE MOEILIJKER DE TERUGKEER

We vertrekken vanuit het volgende dilemma: “Hoe langer iemand afwezig is, hoe moeilijker om terug op school te geraken”. Tezelfdertijd willen we vermijden dat de jongere (nogmaals) een faalervaring oploopt. Het is een **evenwichtsoefening** tussen enerzijds rekening houden met de gevoelens en mogelijkheden van de jongere en anderzijds toch voldoende druk uitoefenen om een eerste (kleine) stap te zetten richting schoolopstart. Indien de schooluitval recent is, dan is een snelle terugkeer over het algemeen aangewezen.

2. MOET JE EERST ALLES BEGRIJPEN (OORZAAK, VERKLARING) VOORALEER JE ER IETS KAN AAN DOEN?

Al doende probeer je de schoolweigerings te begrijpen, maar het is geen voorwaarde om het probleem aan te pakken. Een inschatting van de schoolweigerings beroept zich op een vorm van procesdiagnostiek. Dit betekent dat het begrijpen van de problematiek pas duidelijk wordt (betekenis krijgen) vanuit de aanpak. Toch kan je op een bepaald punt komen dat een andere vorm van diagnostiek noodzakelijk is (bv. indicaties voor een onderliggende psychiatrische problematiek, aanwijzing voor een problematische context). Betrekken van gespecialiseerde hulp is hier aangewezen. De **evenwichtsoefening** zit hier in het handelen en begrijpen vs. het inschakelen van gespecialiseerde diagnostiek.

3. EERST KLACHTEN WEGWERKEN VOOR SCHOOLOPSTART?

Een discussie die vaak naar voor komt is: Moet de jongere eerst van zijn klachten af zijn vooraleer een schoolopstart mogelijk is? Andermaal is het een evenwichtsoefening om rekening te houden met de klachten én tegelijk het perspectief voor een schoolopstart te openen. Klachten (zoals lichamelijke spanning, angst,..) kunnen een functioneel karakter krijgen. Als de klachten weg

¹ Deze bijlage hoort bij de brochure: Ameye, G., Biltris, A., De Nys, G., De Stercke, N., Van Drongelen, F. & Wallegghem, P. (2019), *Angst voor de schoolpoort – omgaan met schoolafwezigheden en schoolweigerings in het bijzonder*, Gent, HOGENT, p. 36-37

² Verwijzen naar deze publicatie kan als volgt: Ameye, G., Biltris, A., De Nys, G., De Stercke, N., Van Drongelen, F. & Wallegghem, P. (2019), *Angst voor de schoolpoort – schoolopstart – een visie*, Gent, HOGENT

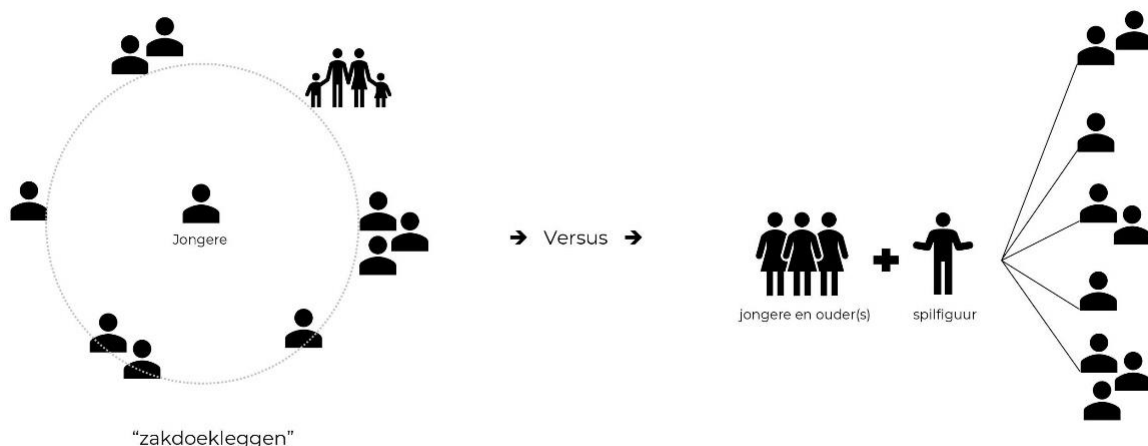
zijn moet ik doen wat ik op dit moment niet zie zitten, “schoollopen”. Vandaar dat bij schoolweigering de voorkeur wordt gegeven aan een duaal traject: werken aan de klachten en tegelijkertijd werken aan een terugkeer naar school. Beide kunnen tegelijkertijd.

Het **duaal model** staat voor: aandacht hebben voor het lijden, oog hebben voor de functionaliteit van de klachten, en toch gaan voor een begeleide terugkeer naar school.

In bepaalde gevallen is aandacht voor de onderliggende condities wel noodzakelijk vooraleer er effectief kan geïntervenieerd worden naar een begeleide terugkeer. Ook hier is het een evenwichtsoefening en beredeneerde afweging.

4. INZETTEN OP DE RELATIE

De basis om met dit duaal model te werken is een hulpverleningsmodel waarbij verbinding centraal staat. Er wordt voornamelijk ingezet op de relatie tussen de jongere (zijn ouders) en de school: het niet loslaten, in relatie (blijven) treden. De concepten ‘erkenning – begrip – gemeenschappelijkheid’ staan hierbij centraal en worden belichaamd door een spilfiguur (bij voorkeur vanuit de school), die verbindend en relatieversterkend werkt in het traject van terugkeer naar school van de jongere. Deze persoon kan zijn rol spelen indien hij/zij voldoende vertrouwen, ondersteuning en handelingsruimte krijgt vanuit zijn schoolse netwerk.

Inzetten op een sterke band tussen gezin en spilfiguur waarbij de spilfiguur wordt ondersteund door een achterban van hulpverleners en collega's (fig. rechts) werkt vaak beter dan een veelheid van professionelen rond de jongere en gezin (fig. links) met gevaar voor een overweldigende onpersoonlijke aanpak.

5. CREATIVITEIT EN FLEXIBILITEIT

Hou er rekening mee dat de terugkeer naar school een moeizaam proces is waarvan stappenplannen en opbouwtrajecten deel uitmaken. De onvoorspelbaarheid zit in het onverwacht vastlopen, afspraken die niet worden nageleefd wat uitmondt in frustratie/spraakverwarring. Het is een **evenwichtsoefening** om indien nodig een stap terug te zetten zonder het gevoel van falen te hebben en het perspectief naar vooruitgang open te houden. Voeling houden met de situatie staat op ieder moment centraal en kan maar door voldoende in te zetten op de relatie tussen gezin en spilfiguur.

Bij elk herstelproces horen momenten van terugval. Ook na herstel is waakzaamheid nodig. Momenten van terugval kunnen gekaderd worden als een vorm van groei.